

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu"

Catedra Urgențe Medicale

RESUSCITAREA CARDIO-RESPIRATORIE ȘI CEREBRALĂ LA ADULT

Asistent universitar
Cebanu Mariana

RESUSCITAREA CARDIO-RESPIRATORIE ȘI CEREBRALĂ (RCR și C)

Definiție:

Resuscitarea (reanimarea) cardio-respiratorie și cerebrală (RCR și C) reprezintă un **complex de măsuri**, care au ca scop restabilirea și menținerea funcțiilor vitale ale organismului.

SISTEMUL RESUSCITĂRII CARDIORSPRATORII ȘI CEREBRALE

RCR și C face parte dintr-un protocol mai larg de terapie cardiacă de urgență, care cuprinde 3 etape:

I. Suportul Vital Bazal (SVB) adulți și copii:

A (Airway) – căi aeriene

B (Breath) – respirație

C (Circulation) – circulație / masajul cardiac extern

SISTEMUL RESUSCITĂRII CARDIORSPRATORII ȘI CEREBRALE

II. Suportul Vital Avansat (SVA):

A. Suportul Vital Avansat Cardiac (SVAC)

B. Suportul Vital Avansat Traumatic (SVAT)

C. Suportul Vital Avansat Pediatric (SVAP)

D (Drugs) – medicamente

E (Electricity) – defibrilare electrică

F (Fluids) – perfuzii intravenoase

SISTEMUL RESUSCITĂRII CARDIORSPRATORII ȘI CEREBRALE

III. Asistența Postresuscitare Integrată (APRI) – terapia orientată spre refacerea înțială a funcțiilor cerebrale.

G (Gauge) – monitorizarea funcțiilor vitale (respratorie, cardiovasculară și neurologică)

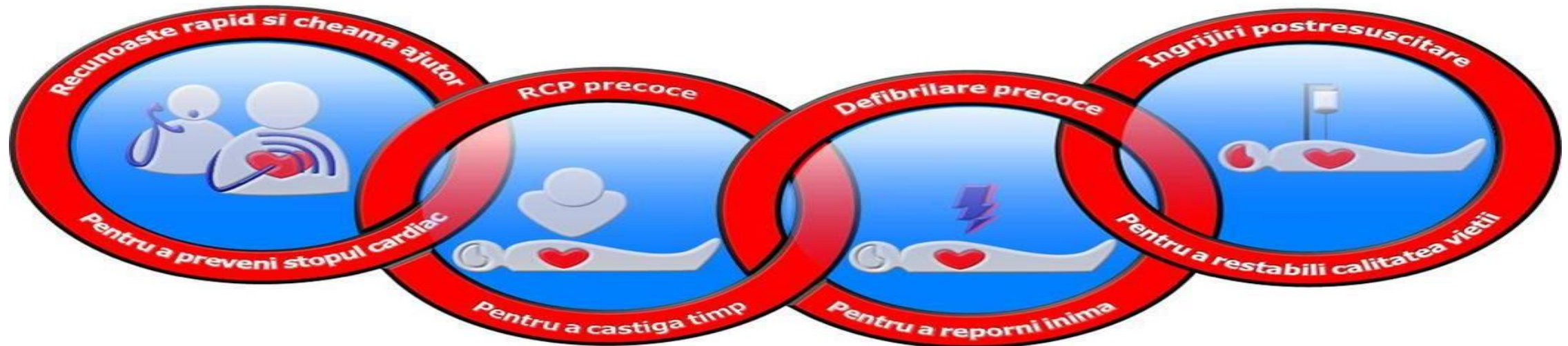
H (Hypotermia) – resuscitare cerebrală, terapie de restabilire a funcțiilor neuronale

I (Intensive Care) – terapie intensivă postresuscitare a encefalopatiei anoxice:

- combaterea sindr. de reperfuzie, edemului cerebral
- controlul respirației și circulației
- reechilibrare hidro-electrolitică, acido-bazică și nutritivă
- terapie reologică și anticoagulantă
- profilaxia infecțiilor

LANȚUL SUPRAVIEȚUIRII

Conceptul „Lanțului supraviețuirii” reprezintă pașii vitali, care trebuie urmați pentru o resuscitare reușită și includ:

- 1) **Recunoașterea semnelor de alarmă și activarea serviciului medical de urgență;**
- 2) **Resuscitare cardiopulmonară precoce;**
- 3) **Defibrilare precoce;**
- 4) **Management avansat postresuscitare/ SVA.**

Care este cea mai importantă verigă din “Lanțul supraviețuirii”?

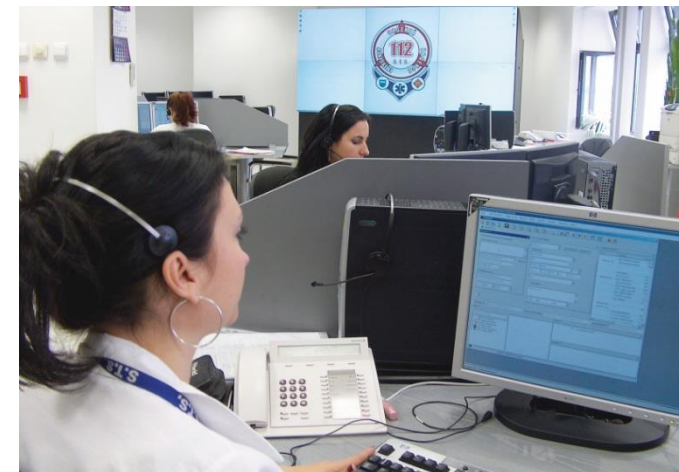
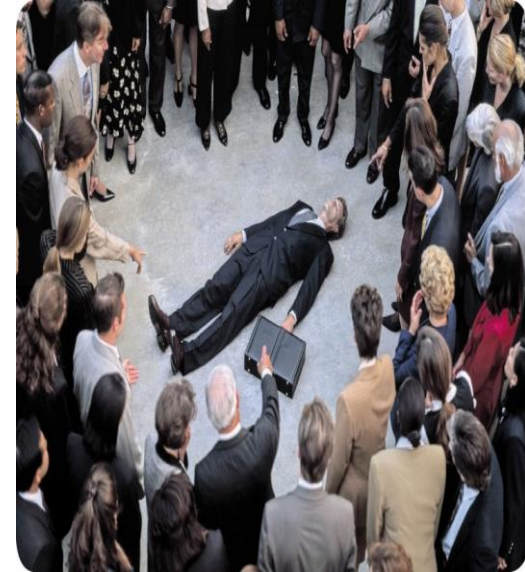
- Toate verigile sunt la fel de importante
- Funcționarea fiecărei verigi este strâns legată de precedenta și de următoarea
- Șansele de supraviețuire cresc prin respectarea succesiunii de manevre salvatoare de viață

VERIGA 1

Recunoașterea semnelor de alarmă și activarea sistemului medical de urgență

- Recunoașterea persoanelor cu risc de stop cardio-respirator
- Solicitarea de ajutor (telefonează la: 112)

VERIGA 2

Resuscitare cardio-pulmonară precoce

- Începerea manevrelor de resuscitare cât mai rapid, până la sosirea echipajului de urgență
- Resuscitarea imediată poate dubla sau tripla supraviețuirea după un episod de fibrilație ventriculară

VERIGA 2

Resuscitare cardiopulmonară precoce (SVB)

Verificarea stării de conștiență
și semnelor viatale

Compresii toracice precoce

VERIGA 3

Defibrilarea precoce

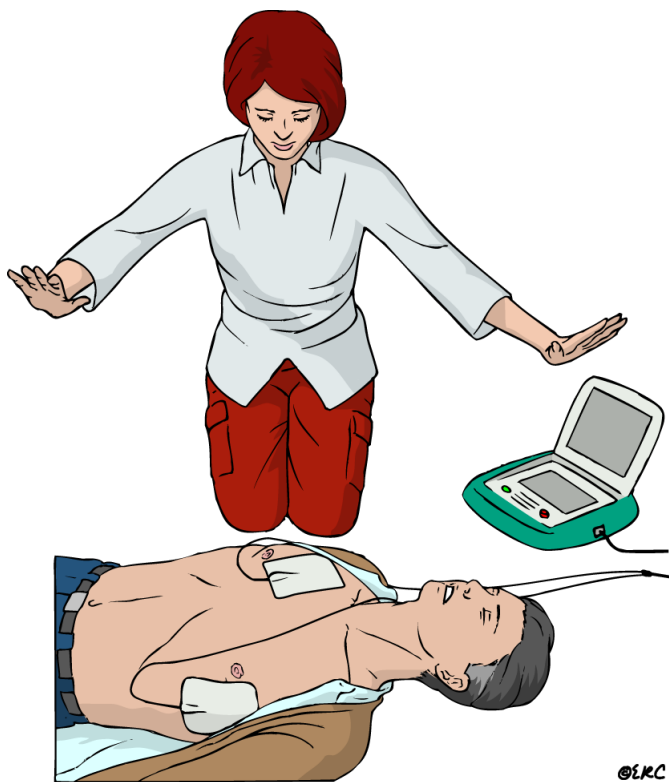
- Începerea măsurilor de resuscitare imediat și defibrilarea cât mai rapidă poate determina o rată de supraviețuire de 49 - 75%.
- Șanse mari de reușită o are defibrilarea efectuată în primele 3 min de la instalarea ritmului șocabil care a dus la stop cardio-respirator.
- Fiecare 1 minut de întârziere a defibrilării reduce șansele de supraviețuire cu aprox. 10-12%.
- După 4 - 6 minute de la instalarea ritmului de stop cardio-respirator apar leziuni neurologice.

VERIGA 3

Defibrilarea precoce

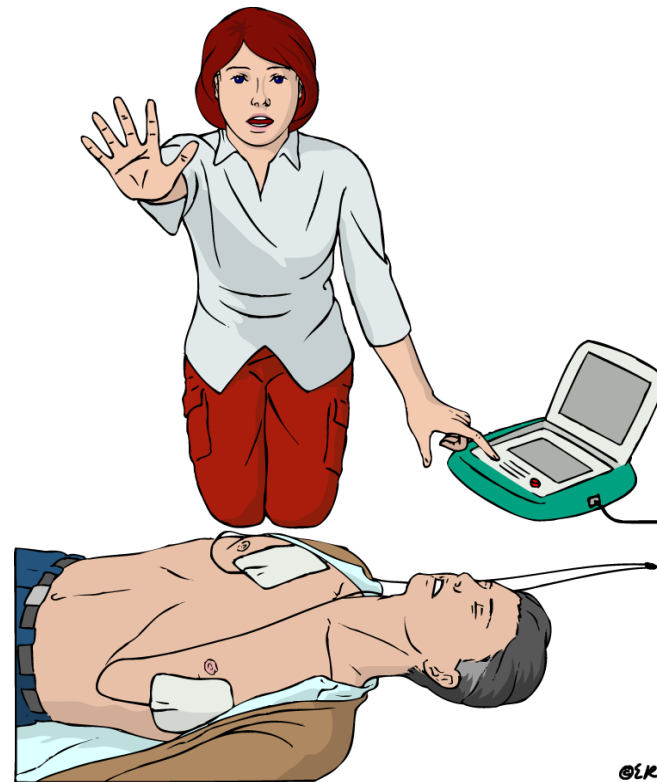

Siguranța defibrilării

©ERC

Siguranța defibrilării

©ERC

DEA - Utilizare sigură de persoane laice instruite

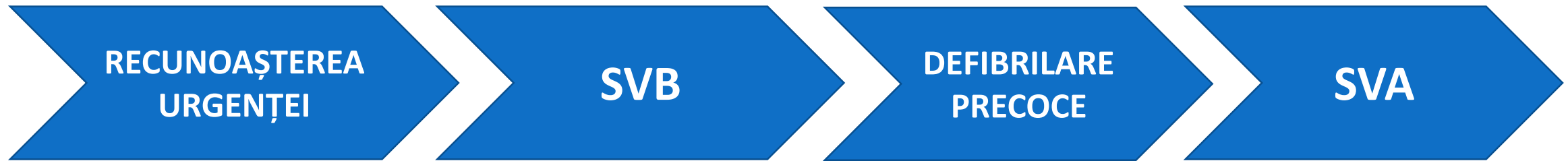
1 DEA – 10.000 locuitori (ideal) (*aglomerări populaționale, aeroporturi, locuri de muncă, mașini de poliție, pompieri, etc.*)

VERIGA 4

Suportul Vital Avansat (SVA) și asistența medicală integrată post-resuscitare

Cunoașterea "Lanțului supraviețuirii" pacientului

- Ierarhizează acțiunile salvatorului
- Crește rata de supraviețuire a pacienților
- Toate verigile sunt la fel de importante în resuscitare

Etapele Resuscitării CR și C

- 1) Suportul Vital Bazal**
- 2) Suportul Vital Avansat**
- 3) Suportul Vital Prelungit**

Etapele Resuscitării CR și C

- **Suportul Vital Bazal** (Basic Life Support - BLS) constituie prima etapă (fază) a resuscitării cardio-respiratorii și cerebrale și are scopul de a restabili și menține funcțiile vitale: **respirația, pulsul**, presiunea arterială, culoarea pielii, temperatura și oxigenarea creierului **prin menținerea artificială a circulației și ventilației.**

Etapele Resuscitării CR și C

- **Suportul Vital Avansat** (Advanced Life Support - ALS) constituie a doua etapă (fază) a RCR și C și are scopul de a restabili și menține funcțiile vitale (respirația, pulsul, presiunea arterială) prin metode instrumentale și medicamentoase.

Etapele Resuscitării CR și C

- **Suportul Vital Prelungit** (Prolonged Life Support – PLS) este a treia etapă (fază) a RCR și C și are scopul de a menține succesul obținut și a combate complicațiile apărute prin terapie intensivă post-resuscitare.

INDICAȚII PENTRU EFECTUAREA RCR și C

! RCRC se efectuează în caz de instalare bruscă și acută a stopului cardiac

- *Notă:*
  - Stopul cardiac trebuie suspectat la orice persoană inconștientă/areactivă, în mod inopinat.
  - Dacă persoana nu reacționează la stimuli se încep măsurile de resuscitare (SVB).
  - Respectarea regulei „**Apel imediat/ Apel rapid**”:
    - La adulți, copiii peste 8 ani și copiii cu risc de aritmie, sistemul medical de urgență trebuie alarmat înainte de începerea resuscitării – regula „Apel imediat”.
    - La copiii sub 8 ani, în caz de submersie, traumatism, supradozaj cu toxice sau obstrucție de căi respiratorii, inițial se face resuscitarea timp de un minut, urmată de anunțarea sistemului medical de urgență – regula „Apel rapid”.

Stopul cardio-respirator

- **Stop respirator** = oprirea respirației spontane, fiziologice (apnee)
- **Stop cardiac** = oprirea contracțiilor și a activității de pompă a inimii
- Stopul cardio-respirator = **Stop respirator + Stop cardiac**

Cauze de stop cardio-respirator

- Obstrucția căilor aeriene
- Insuficiența respiratorie
- Boli cardiace

1. Obstrucția de căi aeriene

- **Mecanism direct:**

- Sânge
- Corpi străini
- Aspirația de conținut gastric

- **Compresiune extrinsecă:**

- Traumatism direct al feței și/sau gâtului

- **Mecanism infecțios:**

- Epiglotite
- Faringite obstructive
- Bronșite: secreții bronșice, edem al mucoasei

- Laringospasm

- Bronhospasm

- Criza de “grand mal”

2. Insuficiența respiratorie :

- **Cauză centrală:**
  - afectarea centrului respirator prin depresia sistemului nervos central (TCC, boli intracerebrale, dereglări metabolice, droguri – alcool, opioide, anestezice sistemice)
- **Cauză pulmonară:**
  - pneumonii, bronhopneumonii, trombembolism pulmonar, colecții pleurale
- **Leziuni nervoase periferice:**
  - miastenia gravis (oboseala musculară)
- **Leziuni ale cutiei toracice: fracturi, cifoscolioze**

3. Cauze cardiace primare

- Boala cardiacă ischemică
- Tulburări de ritm cardiac
- Valvulopatii
- Cardiomiopatii
- Cardiopatii congenitale

Cauze cardio-vasculare secundare

- Hipoxia
- Hipovolemia severă
- Hipotermia severă
- Sepsis
- Intoxicații
- Electrocutare
- Dezechilibre hidro-electrolitice

PRINCIPIILE GENERALE ALE RCR și C

- Bolnavul se poziționează pe un plan dur
- Mișcările de ventilație artificială a plămânilor se combină cu mișcări de compresiuni sternale
- Poziția mâinilor are o importanță deosebită în asigurarea eficacității resuscitării cardiorespiratorii
- Respectarea strictă a raportului compresiuni sternale/ respirații artificiale

Înainte de a începe RCRC trebuie să vă puneți următoarele întrebări:

1. Locul accidentului este în siguranță?
2. Pacientul este conștient?
3. Pacientul respiră?
4. Pacientul are puls?

RISCURILE SALVATORULUI

Riscuri legate de mediu

„Salvatorul nu se va expune niciodată la un risc mai mare decât victima“

Potențialele riscuri sunt:

- traficul de masini
- apa
- focul
- gazele și substanțele inflamabile
- substanțele toxice, radioactive
- curentul electric
- construcțiile instabile, case avariate

! Colaborarea cu servicii speciale (descarcerare, poliție, pompieri)

!! Apropierea cu grijă de victimă

RISCURILE SALVATORULUI

Riscuri legate de victimă:

- infecții: hepatita B, C, HIV, CMV, TBC, IRV
- substanțe toxice : cianuri, hidrogen sulfurat, substanțe corozive, compuși organofosforici
- produse biologice ale pacientului
- aparținători agresivi

MĂSURI DE PROTECȚIE PERSONALĂ

Echipamentul de protecție personală:

- ochelari
- salopetă
- mănuși
- vestă
- mască

Important este spălarea mâinilor, chiar dacă a-ți folosit mănuși

Evaluarea stării de conștiență

**Pacientul este
inconștient?**

**Verificați dacă victima
răspunde:**

- scuturați ușor de umeri și întrebați-l suficient de tare:
  - “Cum vă simțiți?”
sau
  - “Sunteți bine, mă auziți?”

Răspuns la stimuli:

- verbali
  - tactili
  - dureroși
-
- 10 secunde

Evaluarea stării de conștiință

- Dacă observați vre-o reacție (răspuns sau mișcare):
  - atunci nu mișcați victima (dacă nu se află în pericol), examinați condițiile în jurul victimei, obțineți informația necesară
  - observați prezența eventualelor leziuni
  - supravegheați pacientul
  - chemați ajutor calificat (apel la 112)
  - Reevaluați periodic: semnele de prezență a circulației sangvine (determinați pulsul la a. carotidă - succesiv pe ambele părți ale gâtului); apreciați respirația (simțim, vedem, auzim)

RESPIRAȚIA NORMALĂ

Frecvența:

- Adult (>8 ani) - 12-20 resp/ min
- Copil (1- 8 ani) - 15-30 resp/ min
- Sugar (1- 12 luni) - 25 - 40 resp/ min
- Nou-născut (0-28 zile) – 40-60 resp/ min

Ritmul: Regulat

Calitatea: Sunetele respiratorii-prezente și egale bilateral

Expansiunea toracelui - simetrică

POZIȚIA DE SIGURANȚĂ

- Este aplicată persoanelor care sunt inconștiente, respiră spontan, au puls regulat și **nu prezintă leziuni traumatiche ale coloanei vertebrale.**
- Victima nu trebuie să rămână în aceeași poziție mai mult de 30 de minute, de aceea, periodic, se întoarce cu grijă victima pe partea opusă
- La fiecare 2 minute se reevaluează semnele vitale

Poziția de siguranță – pasul 1

Poziția laterală de siguranță – pasul 2

Poziția laterală de siguranță – pasul 3

Poziția laterală de siguranță - pasul 4

Poziția laterală de siguranță – pasul 5

Poziția corectă: hiperextensia capului, ambii genunchi și ambele călcâie pe sol

Realizarea unui patrulater stabil

Zonele de compresiune: plica cotului, mâna și genunchiul

Dacă victima nu răspunde:

- Strigați după ajutor
- Deschideți căile aeriene
- Verificați respirația:
  - Respiră – PLS și reevaluare (nu părăsiți pacientul)
  - Nu respiră – sună la 112 și incepeți suportul vital bazal

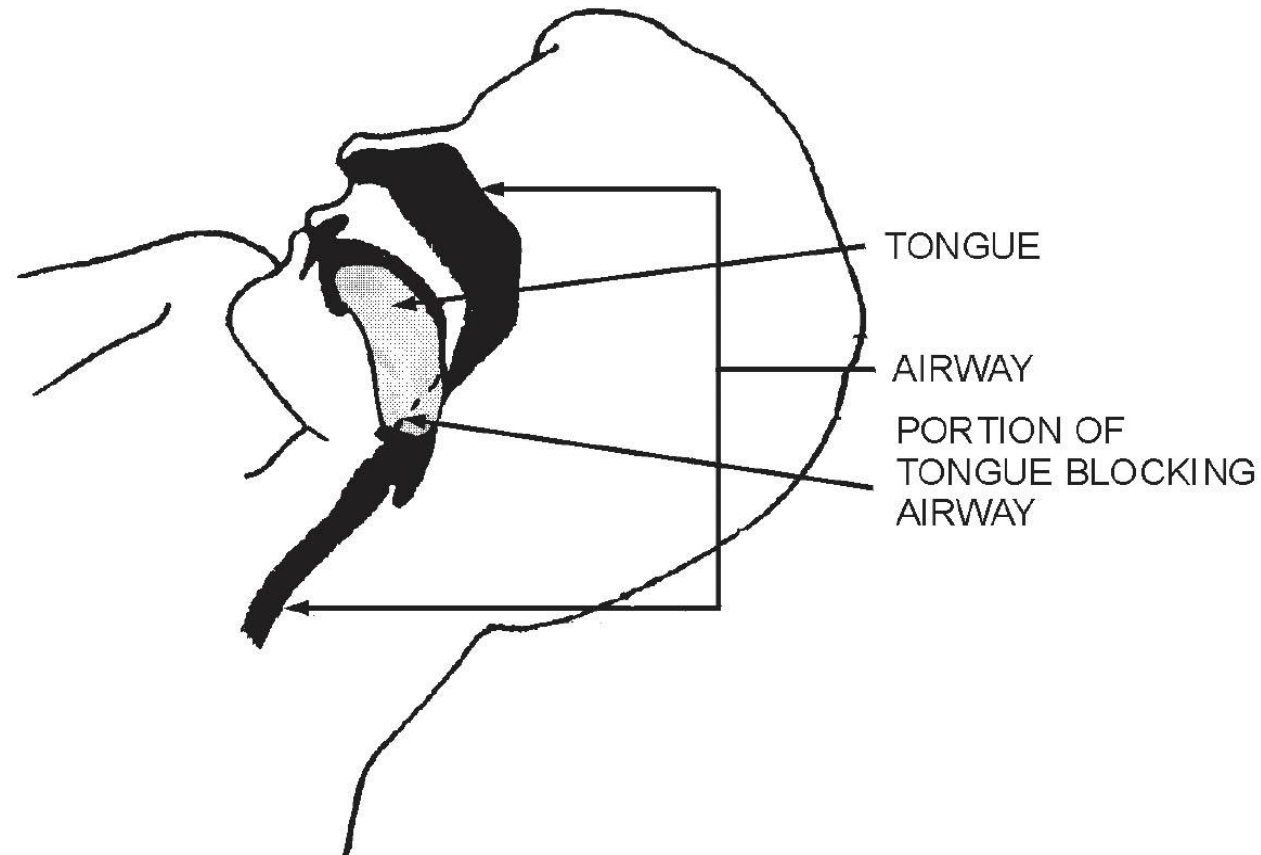

Suportul Vital Bazal include:

- **A** – (Airway) – *Căi aeriene*: deschiderea, verificarea, restabilirea și menținerea permeabilității căilor aeriene
- **B** – (Breathing) – *Respirație*: verificarea, restabilirea și menținerea unei ventilații optime artificiale
- **C** – (Circulation) – *Circulație sanguină*: verificarea pulsului central și periferic, suportul circulației sanguine prin compresiuni sternale (masajul cardiac extern). În traumatisme include și controlul hemoragiei.

În cazul unui pacient inconștient, limba devine flască și, datorită forței de gravitație, cade în faringele posterior

Respirație normală absentă ?

A - Deschiderea căilor aeriene

Poziționarea victimei în decubit dorsal, pe un plan rigid și deschiderea căilor aeriene

1. Tripla manevră Safar

Indicații: se aplică la pacienții la care se exclude posibilitatea prezenței traumatismelor cranio-cerebrale și vertebro-medulare în regiunea cervicală (anamneză cunoscută).

2. Dubla manevră Esmarch-Heiberg

Indicații: pacient traumatizat, cu anamneză necunoscută.

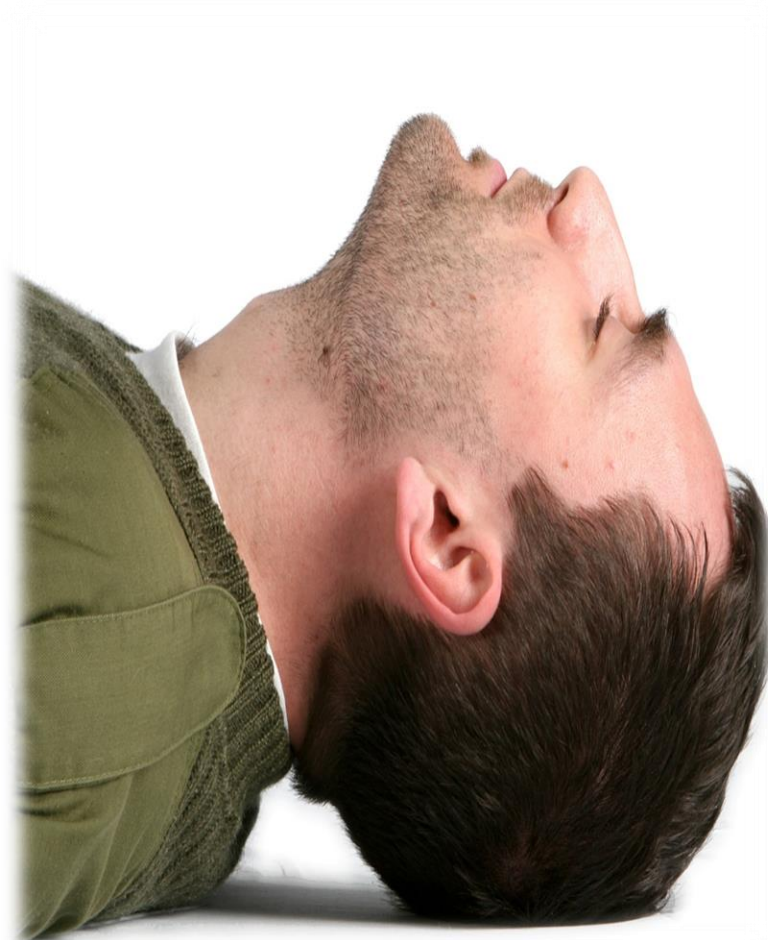
A - Deschiderea căilor aeriene

Tripla manevră Safar

1. Hiperextensia capului

2. Subluxarea anterioară a mandibulei

3. Deschiderea cavității bucale, revizia și îndepărtarea corpurilor străini

A - Deschiderea căilor aeriene

Tripla manevră Safar

1. Hiperextensia capului

2. Subluxarea anterioară a mandibulei, deschiderea cavității bucale, revizia și îndepărtarea corpurilor străini

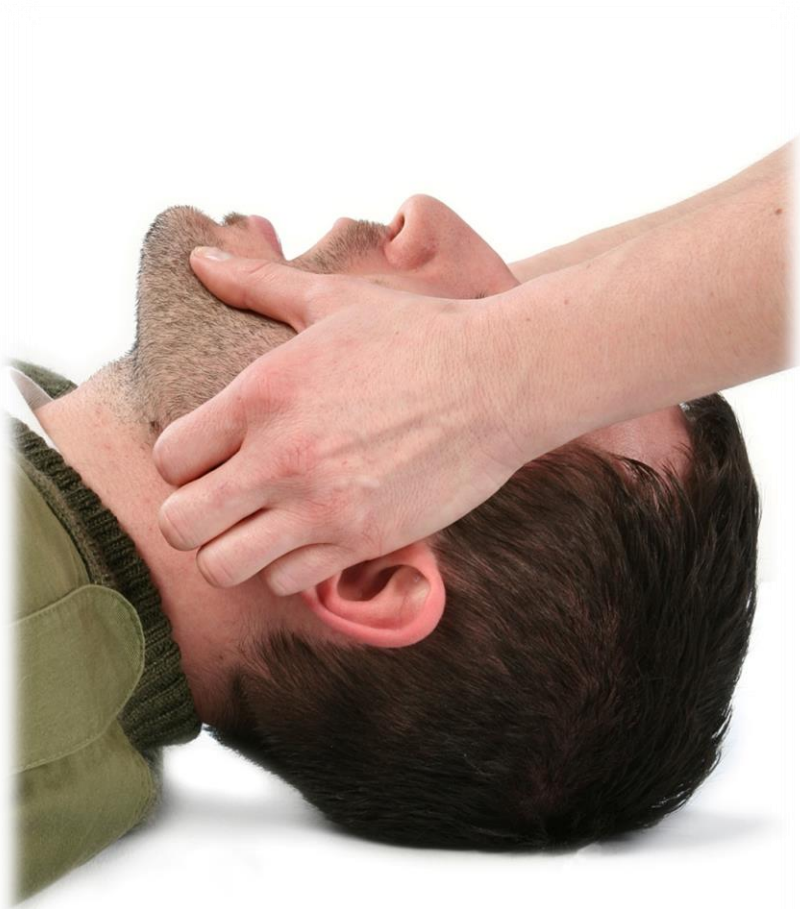

A - Deschiderea căilor aeriene

Dubla manevră Esmarch-Heiberg

1. Subluxarea anterioară a mandibulei

2. Deschiderea cavității bucale, revizia și îndepărtarea corpurilor străini

B - Evaluarea respirației

Păstrând căile respiratorii deschise, apreciați prezența respirației privind, ascultând și simțind (PAS):

- **priviți** dacă este prezentă excursia cutiei toracice
- **ascultați** aproape de cavitatea bucală prezența suflurilor respirației
- **simțiți** mișcarea aerului (respirație) pe obraz

Toate acestea nu trebuie să dureze mai mult de 10 sec, după care hotărâți dacă pacientul respiră sau nu.

B - Evaluarea respirației

- **RESPIRĂ**

- Se pune în poziție laterală de siguranță

- **NU RESPIRĂ**

- Sunați la 903 sau numărul local de urgență

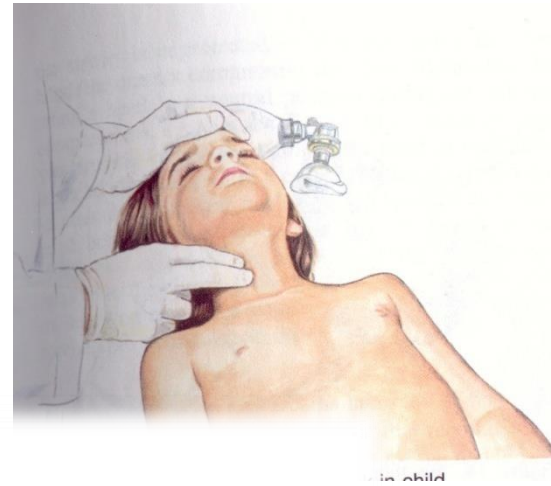
- Apreciați semnele de prezență a circulației

- Începeți compresiunile toracice

C - Determinarea pulsului

Victima în vârstă >1 an și la maturi - la a. carotidă

C - Determinarea pulsului

La copiii sub un an - pulsul la a. brahială (PS>60/min)

Valori normale:

Nn – 140-160 bpm

6 luni – 130-135 bpm

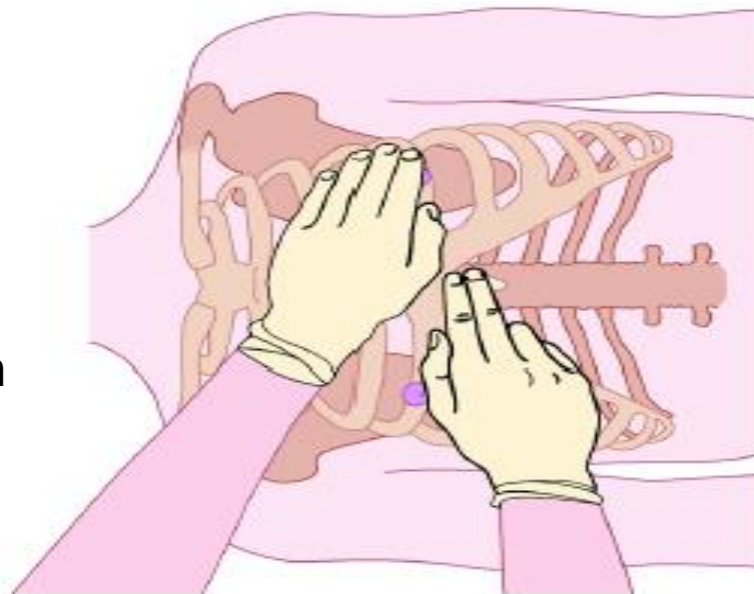
1 an – 120-125 bpm

Compresiunile sternale

Tehnica efectuării:

- Bolnavul se poziționează pe un plan dur
- Poziția mâinilor are o importanță deosebită în asigurarea eficacității resuscitării cardio-respiratorii

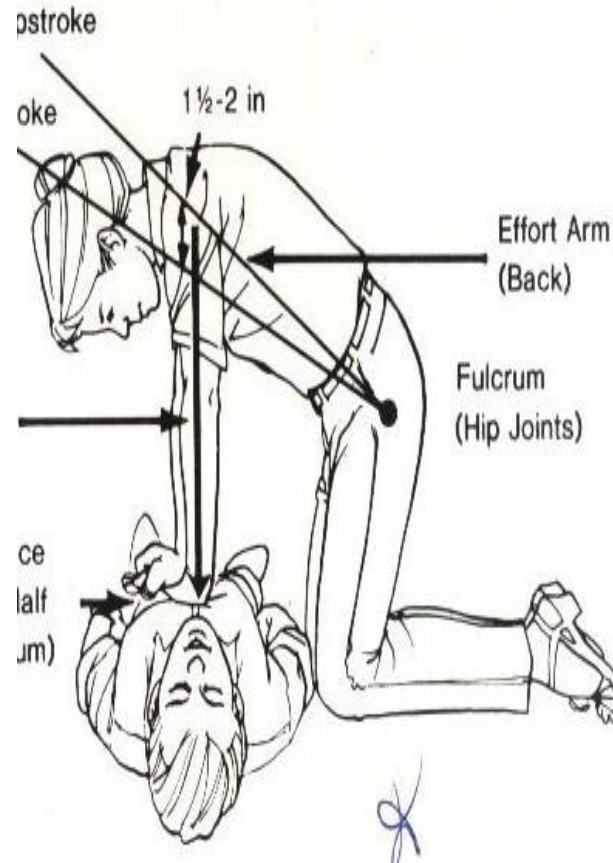

Compresiunile sternale

Poziția corpului la fel are o importanță deosebită pentru a efectua compresioni corecte și eficiente

Cu mâinile plasate la nivelul 1/3 inferioară a sternului se efectuează:

- ❖ 30 de compresioni sternale și 2 ventilații artificiale
- ❖ Frecvența 100-120 / minut (aprox 1,8 compresioni/ 1 sec)
- ❖ Adâncime minim 5 maxim 6 cm

Compresiunile toracice

COMPRESIUNILE STERNALE ȘI RESPIRAȚIA ARTIFICIALĂ

- Se combină compresiunile sternale cu respirația artificială:
  - după 30 de compresiuni sternale se pensează nasul
  - se execută 2 respirații succesive (o inspirație – 1 sec)
  - se continuă cu alternanța: **30 compresiuni sternale și 2 respirații artificiale, frecvența 100 -120 /min**
  - se întrerupe resuscitarea numai dacă pacientul respiră normal

Ventilația gură la gură

1. Se menține calea aeriană deschisă
2. Se pensează narinele
3. Se inspiră ca într-o inspirație normală

Ventilația gură la gură

4. Se expiră în calea aeriană a pacientului 1 sec

Încercați să aplicați cât mai etanș buzele pe cele ale victimei

5. Se observă ridicarea simetrică a toracelui

Ventilația gură la gură

6. Se depenseaza nasul
7. Se lasă să expire 2 secunde
8. Se urmărește revenirea toracelui la poziția inițială
9. Se efectuează a doua ventilație

Cele două ventilații nu trebuie să depășească 5 secunde!!!

Ventilația gură la nas

INDICATII :

- Dacă ventilația gură-la-gură este dificilă
- Dacă gura este serios lezată
- Victima este salvată de la înec
- Resuscitarea este făcută de un copil
- Motive estetice
- Urme de substanțe toxice la nivelul buzelor

TEHNICA:

1. Se închide cavitatea bucală a pacientului
2. Se expiră 1 secundă în calea aeriană

Ventilația gură la gură utilizând *batista salvatorului*

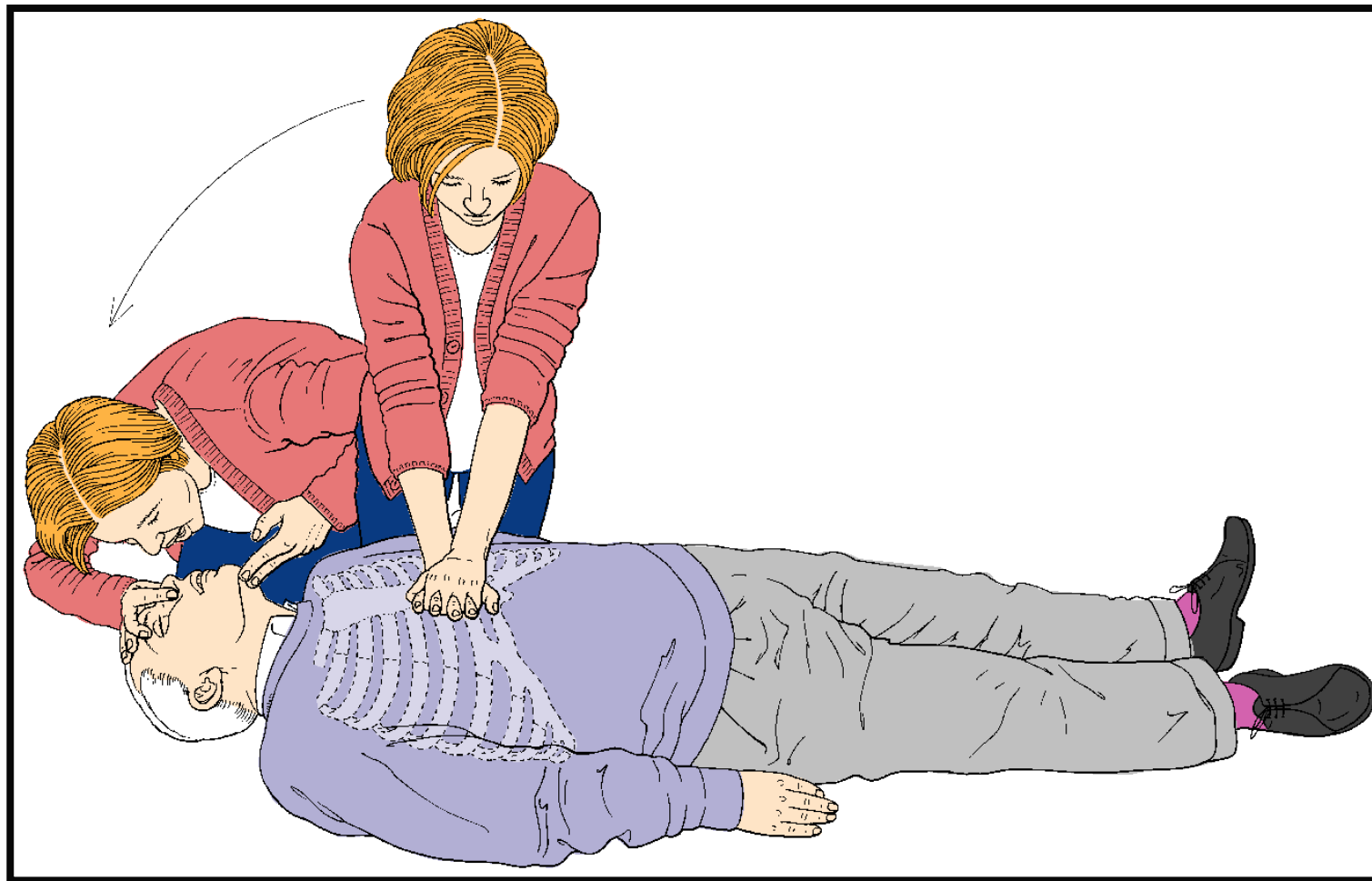

Ventilație gură la gură utilizând *pocket – mask cu valvă unidirecțională*

COMPRESIUNI STERNALE ȘI RESPIRAȚII ARTIFICIALE

UN SALVATOR

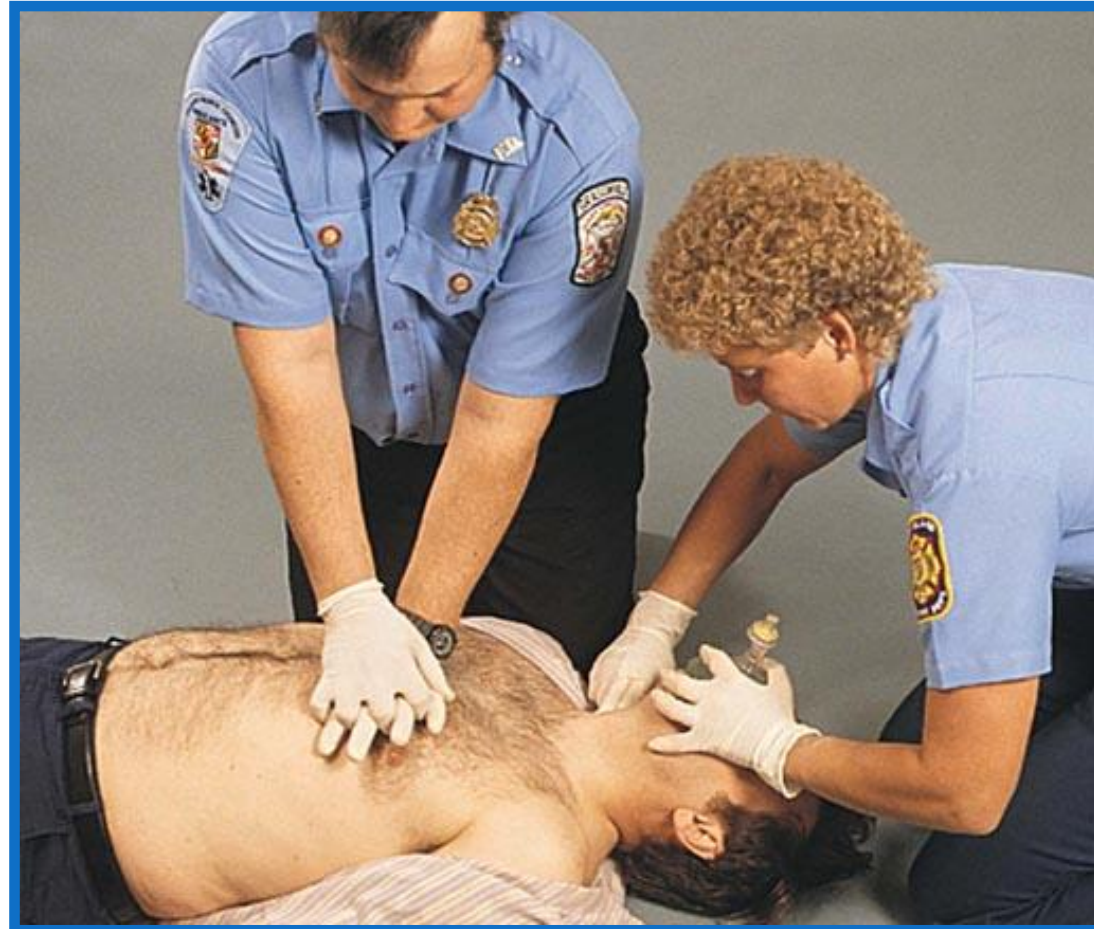

30 compresuni sternale/ 2 respirații artificiale

COMPRESIUNI STERNALE ȘI RESPIRAȚII ARTIFICIALE

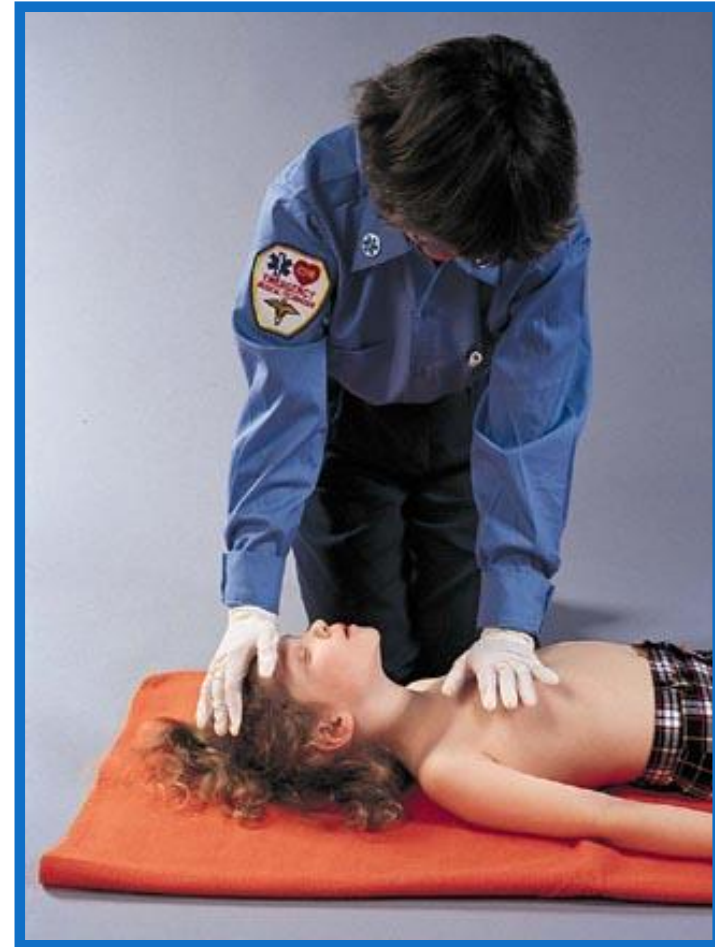
DOI SALVATORI

30 compresioni sternale/2 respirații artificiale

Compresiuni sternale la copii de la 1 la 8 ani

- Compresiunile sternale se fac cu o mână.
- Locul pe stern se găsește ca la adulți.
- Mâna întinsă, perpendicular pe sternul victimei, apăsăm pe stern 3-4 cm
- Un salvator – 30:2
- Doi salvatori – 15:2
- Cu frecvența 100/min

RESUSCITAREA CARDIO-RESPIRATORIE doar prin COMPRESIUNI STERNALE

- Numai compresioni sternale, fără ventilație artificială (gură la gură sau gură la nas):
  - este considerat acceptabil, dacă salvatorul nu este capabil sau nu dorește să efectueze respirația gură la gură;
  - studiile arată că compresiunile sternale, chiar și fără ventilație artificială sunt net superioare lipsei de resuscitare
  - frecvența compresiunilor trebuie să fie de 100 - 120/min, fără întrerupere

Cât timp se efectuează SVB ?

- 1) Până pacientul dă semne clare de revenire (respirație spontană, puls normal etc.)
- 2) Până salvatorul este epuizat
- 3) Până pacientul este preluat de echipa medicală
- 4) Decizia de a opri RCR revine medicului. Medicul responsabil de caz, oprește resuscitarea atunci când victima nu răspunde la manevre de resuscitare
- 5) Resuscitarea cardiorespiraorie și cerebrală poate fi intreruptă dacă timp de 30 de minute de manevre de SVA nu se revine la circulația și/sau respirația spontană
- 6) Sunt prezente semne de moarte biologică (rigiditate musculară, tegumente reci, midriază, livedo reticularis, pete cadaverice în zonele declive ș.a.)

CRITERIILE DE APRICIERE A EFECTUĂRII CORECTE A RCR și C

- Apariția pulsului la vasele mari (a. carotidă, a. brahială)
- Recolorarea tegumentelor (micșorarea cianozei)
- Dispariția midriazei, se observă reacție lacrimogenă a ochilor, reapariția reflexului fotomotor
- Se constată mișcări spontane ale cutiei toracice în timpul respirației asistate
- Se constată contracții spontane ale membrelor
- Pe monitor/ECG - linie cu aspect ondulator, de amplitudine crescută/ sau cu apariție de complexe QRS rare

COMPLICAȚIILE ÎN EFECTUAREA RCR ȘI C

- Regurgitația și aspirația conținutului gastric în căile aeriene (cauze posibile: reflex, hiperventilație)
- Fractura coastelor, mai des la pacienții în etate (cutie toracică rigidă, osteoporoză)
- Fractura sternului sau procesului xifoid (plasare incorectă a mâinilor, forță excesivă la efectuarea MCE)
- Hemotorax, pneumotorax, tamponadă cardiacă
- Leziunea ficatului, splinei

CRITERII PENTRU A NU ÎNCEPE EFECTUAREA RCR și C

- Pacienții străini posesori ai ordinului valid de DNAR (do not attempt resuscitation/ nu efectuați resuscitarea)
- Pacientul are semne de moarte biologică: rigor mortis, cornee opacă, midriază fixă, lividitate cadaverică a zonelor declive
- Nu are nici un beneficiu fiziologic, deoarece funcțiile vitale sunt deteriorate în pofida terapiei maxime pentru afecțiuni ca șocul septic progresiv, procesele neoplazice etc.
- Noi-născuții: vârstă gestațională confirmată la consultația genetică mai mică de 23 săptămâni sau greutate sub 400 g, anencefalie, trisomia XIII sau XVIII confirmate.

Principiile Legale

- Fiecare stat are protocoale stabilite, care permit ca asistența medicală de urgență să fie acordată fără ca persoana salvatoare să se teamă de a fi dată ulterior în judecată.
- Aceste protocoale impun, ca asistența medicală să fie acordată conform anumitor standarde – acea asistență medicală care se așteaptă de la salvator, conform nivelului de instruire, experiență, luând în considerație și condițiile în care se acordă ajutorul medical.
- Ceea ce este considerat a fi un ”standard de asistență medicală” este bazat pe legi, ordine administrative și ghiduri publicate de diferite organizații și societăți de AMU naționale și internaționale (ERC, AHA, RAC, ILCOR)
- Aceste standarde de AMU permit ca o persoană să fie judecată în baza acțiunilor care se așteaptă de la ea conform nivelului de instruire și experiență, acordate în condiții de lucru similare.

Principiile Legale

- Dumneavoastră veți fi antrenați ca să puteți acorda AMU conform standardelor reglementate!
- Dacă ajutorul pe care Dvs-tră îl veți acorda nu va corespunde standardelor acceptate, puteți fi trași la răspundere pentru acțiunile Dvs-tră.

Responsabilitățile Etice

- 1. grija față de necesitățile fizice și emoționale ale pacientului trebuie să fie prioritare (ex. Includerea încălzirii dacă pacientului îi este frig, chiar dacă dvs-tră vă este cald);
- 2. menținerea la un nivel înalt a cunoștințelor și deprinderilor profesionale (cursuri de educație medicală continuă, etc.)
- 3. înștiințarea onestă a pacientului despre îngrijirile acordate, chiar dacă o greșeală a fost comisă (pentru a putea fi luate măsuri corective la timp)

Principiile Etice și Legale

1. CONSIMȚĂMÂNTUL

- Competența
- Refuzul ajutorului medical
- Consimțământul exprimat
- Consimțământul implicit

2. ORDINUL DE A NU RESUSCITA (DNR)

3. NEGLIJENȚA

4. ABANDONUL

5. CONFIDENȚIALITATEA

6. SITUAȚII SPECIALE

- Donori de organe
- Dispozitive medicale de identificare
- Scene de crime

7. DOCUMENTAȚIA MEDICALĂ

Întrebări?

Bibliografie:

1. www.ilcor.org
2. Resuscitarea cardiorespiratorie si cerebrala.
Ciobanu Gh.
3. First Responder. Fifth edition. J. David Bergeron,
Gloria Bizjak.